CYBERPRZEMOC – POJĘCIE, MECHANIZMY I SKUTKI

Internet to bardzo znaczący wynalazek. Jest nie tylko źródłem rozrywki, ale też nieograniczonej wiedzy i informacji. Ułatwia też komunikację i umożliwia ją bez względu na to, gdzie na świecie znajdują się rozmówcy. Odległość przestała już mieć znaczenie, a świat stał się globalną wioską. Wszystko to pięknie brzmi i faktycznie zmienia codzienne funkcjonowanie w otaczającym nas świecie. Niestety nie zawsze na lepsze. Internet niesie bowiem za sobą również zagrożenia, na które szczególnie trzeba zwracać uwagę. Jednym z nich jest właśnie cyberprzemoc.

Czym jest cyberprzemoc? Jest to takie zachowanie w sieci, które emocjonalnie krzywdzi osobę po drugiej stronie. Jej skutków nie zobaczy się gołym okiem. Dlatego często niestety pozostaje niezauważona przez środowisko ofiary, przez co osoba ją stosująca staje się bezkarna. Sprawca często posuwa się do agresji słownej. Straszy, poniża, obraża swoją ofiarę poprzez internetowe komentarze w mediach społecznościowych. Napastnicy często prześladują i utrudniają życie swoim ofiarom, również wysyłając im obraźliwe SMS-y lub maile. Świadome prowokowanie innych użytkowników Internetu, agresywnymi, kontrowersyjnymi lub obraźliwymi i często nieprawdziwymi wypowiedziami nazywa się trollowaniem, a przysłowiowy „troll", często chce tym wywołać burzliwą kłótnię. Bardzo niebezpieczny jest też tzw. „hejter", który często dla własnej satysfakcji tworzy w sieci obraźliwe wpisy, komentarze, które mogą dotyczyć sytuacji, wydarzeń w świecie, ale także poszczególnych osób.

Cyberprzemocą może też być włamanie na czyjeś konto mailowe, komunikator, czy konto społecznościowe, np. na witrynie takiej jak „Facebook", „Twitter", czy „Instagram", przez co mogą oni dotrzeć już nie tylko do obcych ofierze osób, ale też do jej najbliższych przyjaciół i rodziny. Cyberprzestępcy mogą podawać się za kogoś innego, niż w rzeczywistości są. Często może też przez to dojść do prób wyłudzeń, czy oszustw finansowych. Pamiętajmy, że cyberprzestępca może się podszywać zarówno pod nas, ale tak samo pod osobę dobrze nam znaną i bliską, np. dalekiego krewnego, czy starego znajomego. Pamiętajmy również, że ofiara nie zawsze musi być tylko jedna. Może być ich zdecydowanie więcej, a przestępca może działać na o wiele szerszą skalę, niż może się na pierwszy rzut oka wydawać.

Cyberprzestępcy mogą też posługiwać się zdjęciami czy filmami, które zrobili lub nakręcili bez zgody danej osoby. Często dochodzi do tego, że umieszczają je na ogólnodostępnych stronach internetowych, by jak najwięcej użytkowników mogło je zobaczyć lub po prostu szantażują, że to zrobią. Zdjęcia mogą im też posłużyć do tworzenia kompromitujących i ośmieszających stron internetowych lub profili społecznościowych. Musimy być świadomi, że cyberprzemoc ma sprawić, że ofiara przede wszystkim straci poczucie własnej wartości, dobry wizerunek w otoczeniu, jak i po prostu zacznie się bać. Strach to najlepszy przyjaciel cyberprzestępców i to on daje im dużą przewagę w sieci nad swoją ofiarą. To wszystko może wykorzystać cyberprzestępca, doprowadzając do prób wyłudzenia pieniędzy lub też innych korzyści.

Zazwyczaj mówi się o dwóch rodzajach cyberprzemocy. Pierwszy dotyczy nieznajomych sobie ludzi, kiedy to cyberprzestępca atakuje przypadkowe osoby, które napotka w sieci. Najczęściej przy tym rodzaju cyberprzemocy, sprawca celuje w daną grupę społeczną, charakteryzującą i wyróżniającą się szczególnymi cechami, czy poglądami, czyli np. w określoną grupę narodowościową, grupę

wyznaniową, czy w zwolenników określonej partii politycznej. Jest jeszcze drugi rodzaj cyberprzemocy, ten bardziej dokuczliwy i przykry. Polega on na tym, że sprawca i ofiara należą do jednego środowiska. Atak nie jest już przypadkowy, ale wycelowany w konkretną, znaną sprawcy bezpośrednio, czy nawet pośrednio osobę.

Skąd bierze się cyberprzemoc? Dla potencjalnego sprawy jest to atrakcyjne chociażby z tego względu, że łatwiej jest szykanować i atakować, jeśli jest się pewnym, że nie stanie się z ofiarą twarzą w twarz. Daje to przestępcy większy komfort psychiczny, niż przy tradycyjnym działaniu. Forma cyberprzemocy jest bowiem o wiele wygodniejsza, nawet jeśli chodzi o obmyślenie i przygotowanie się do ataku. Sprawca może działać kiedy chce i gdzie chce, a ewentualna ucieczka ofiary, nie jest już taka łatwa.

Nie ma tutaj jednak mowy o braku odpowiedzialności karnej takiego przestępcy, o czym niektórzy z nich mogą zapominać. Odpowiedzialnością karną jest powinność poniesienia przez daną osobę konsekwencji określonych w prawie za konkretne przestępstwo lub wykroczenie. Aby możliwe było poniesienie odpowiedzialności karnej za dany czyn, sprawcy musi być możliwe przypisanie winy w czasie, gdy dane przestępstwo było popełniane. Jest to bowiem pierwsza i podstawowa okoliczność, która umożliwia poniesienie odpowiedzialności przez sprawcę. Dodatkowo samo przestępstwo, jak i kara za jego popełnienie, muszą być określone w ustawie wcześniej niż dany czyn zostałby popełniony.

Trzeba też zdawać sobie sprawę, że młody wiek nie zwalnia z poniesienia odpowiedzialności, a konsekwencje takich czynów mogą dotykać zarówno samych nieletnich sprawców, jak i całe ich rodziny. Zgodnie z prawem, odpowiedzialności karnej podlegają już osoby, które ukończyły 17 lat i są one pod tym względem traktowane jak osoby dorosłe. Jednak w wyjątkowych sytuacjach dotyczyć to będzie również osób powyżej lat 15. Konsekwencją dla młodszych sprawców może być np. możliwość stosowania wobec nich środków wychowawczych, do których zalicza się udzielenie upomnienia, czy zobowiązanie do określonego postępowania, naprawienia wyrządzonej szkody, określonych prac, świadczeń na rzecz pokrzywdzonego, podjęcia nauki lub pracy, powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, ale również już bardziej uciążliwe ustanowienie nadzoru rodziców lub opiekuna, organizacji młodzieżowej lub innej organizacji społecznej, zakładu pracy albo osoby godnej zaufania, nadzoru kuratora, skierowanie do organizacji społecznej lub instytucji zajmujących się pracą z nieletnimi, ustanowienie zakazu prowadzenia pojazdów, przepadek rzeczy uzyskanych w związku z popełnieniem czynu karalnego, umieszczenie w rodzinie zastępczej, w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii oraz nawet umieszczenie danej osoby w zakładzie poprawczym.

Skutki cyber-ataków mogą być różne. Wszystko zależy od indywidualnej odporności psychicznej ofiar. Mogą one odczuwać wstyd, upokorzenie, izolację społeczną, lęk i poczucie prześladowania. Brzmi to dość niepozornie, ale może to mieć swoje dalsze, poważne skutki w postaci załamań nerwowych, depresji, nerwic, a w skrajnych przypadkach nawet do prób samobójczych. Bycie obiektem agresji w sieci oraz związane z tym skrajne emocje, mogą się okazać destrukcyjne nawet u osób silnych psychicznie z wysokim poczuciem własnej wartości. Cyberprzemoc jest uciążliwa i bolesna tym bardziej, że jest nieprzerwana i długofalowa. Obrażające nas treści może zobaczyć na raz niezliczona ilość osób, a ich kopie pozostają w Internecie na zawsze, nawet jeśli zostaną one usunięte, a cyberprzestępca ukarany.

Zadanie realizowane przez Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Obywatelskiej CIVIS SUM finansowane ze środków przekazanych przez Powiat Nowosolski na podstawie umowy o powierzenie realizacji zadania publicznego pn. „Prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i punktu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz realizacja zadań z zakresu edukacji prawnej w powiecie nowosolskim w 2022 r.”